

Nr 6-2022

MOTION

Upphandla produkter utan miljöfarliga eller hälsoskadliga kemikalier

Genom upphandling har Region Västerbotten en viktig roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Regionen har också möjlighet att via upphandling eftersträva en giftfri miljö i hela Västerbotten genom att välja och premiera produkter utan miljö- och hälsoskadliga kemikalier.

Det går att ställa miljökrav vid offentlig upphandling. Det som krävs är att vi i politiken styr och ger uppdrag i organisationen samt att vi följer utvecklingen som sker inom olika områden. Det räcker inte att ställa krav inom några sektioner, miljökrav som urvalskriterium måste gälla i alla upphandlingar som görs.

Som exempel har vi i Vilhelmina ett företag som jobbar med relining av rörsystem som vatten och avloppssystem. I Sverige byggdes VA näten under 50-60 tal vilket gör att det är många tusen mil ledningar som nu byts ut och relinas. En negativ aspekt av relining med styren- eller Bisfenolbaserade produkter är att det finns utsläpp av styren/bisfenol i naturen. Genom att tillverka en liner med polyester som inte innehåller styren/bisfenol finns en produkt som varken påverkar operatörer, boende eller miljön, varken under tillverkning, transport eller under installationen. I de upphandlingar som ställs är inte miljökrav premierande, idag är det ofta pris som väger tyngst. Det leder till att företag som har hårda miljökrav på sina produkter inte vinner i upphandlingar. Detta måste vi se till att ändra på.

Forskningen visar allt tydligare att den ökande användningen av farliga kemikalier och mixen av de ämnen vi utsätts för är skadlig för vår hälsa och miljö. Ett exempel är hormonstörande ämnen som styren/bisfenol som kan återfinnas i vattnet vi dricker, i schampo och i tandkräm. Produkter som kan leda till försämrad spermie kvalitet och större risk för folksjukdomar som diabetes och bröstcancer.

Farliga ämnen finns i nästan allt som vi kommer i kontakt med. De finns i kläderna vi har på oss, elektroniken vi ständigt är nära, möblerna vi vilar i, maten vi äter, vattnet vi dricker, golvmattor som vi går på eller leksaker som våra barn leker med. Endast för en bråkdel av kemikalierna finns

fullgod information om deras påverkan på hälsa och miljö. I normalfallet testas ämnena dessutom ett och ett och inte utifrån att de flesta av oss utsätts för en cocktail av olika ämnen varje dag. Som förälder och konsument kan man inte vara expert själv.

Genom att ta fram riktlinjer för hur regionen ska arbeta mot en giftfri vardag samt att ta fram riktlinjer för hur man ställer miljökrav och hur dessa premieras vid upphandling underlättas arbetet ur ett miljöperspektiv att skapa en trygg och giftfri vardag för både medarbetare och de människor som finns i våra verksamheter.

Jag föreslår därför regionfullmäktige besluta

att   uppdra till styrelsen att ta fram riktlinjer för hur man ställer krav och premierar produkter utan miljöfarliga och hälsoskadliga kemikalier vid regionens upphandlingar

Maria Kristoffersson, Centerpartiet